

From: Marleen Viidul <info@muuseumideliit.ee>

Sent: Wednesday, August 5, 2026 11:44 AM

To: Kliimaministeerium info - KLIM <info@kliimaministeerium.ee>; Riigikantselei - RK <riigikantselei@riigikantselei.ee>; info@kul.ee; Õiguskantsleri Kantselei - OKK <info@oiguskantsler.ee>

Cc: Andres Sutt - KLIM <andres.sutt@kliimaministeerium.ee>; Marten Kokk - KLIM <marten.kokk@kliimaministeerium.ee>

Subject: Eesti Muuseumide Liidu pöördumine seoses Eesti Loodusmuuseumi juhi konkursiga

Lugupeetud energeetika- ja keskkonnaminister Andres Sutt
Kliimaministeeriumi kantsler Marten Kokk
Kliimaministeerium

Lugupeetud peaminister Kristen Michal
Vabariigi Valitsus

Lugupeetud kultuuriminister Heidy Purga
Kultuuriministeerium

Lugupeetud õiguskantsler Ülle Madise
Õiguskantsleri Kantselei

Eesti Muuseumide Liit tänab Kliimaministeeriumi 30.07.2026 vastuse eest oma 24.07.2026 pöördumisele. Vastuse kohaselt ei ole ministeerium tuvastanud asjaolusid, mis annaksid alust järeldada, et konkursi läbiviimisel oleks rikutud õigusnorme, kandidaatide võrdse kohtlemise põhimõtet või muid menetlusreegleid.

Eesti Muuseumide Liitu nõustanud juristide arvates ei lükka ministeeriumi vastus ümber kahtlusi Loodusmuuseumi juhi konkursi õigusvastasuse osas. Hoopis vastupidi: vastusest ilmnevad uued asjaolud, mis kinnitavad, et konkursi läbiviimisel ei lähtutud kehtivast õigusest ega tagatud kandidaatide võrdset kohtlemist.

Seetõttu esitame järgmised taotlused:

1. Kliimaministeeriumil tunnistada läbiviidud Loodusmuuseumi juhi konkurss kehtetuks ja korraldada uus konkurss.
2. Kultuuriministril palume hinnata, kas riigimuuseumi juhi valikul peab kaaluma kandidaadi võimekust, teadmisi ja kogemusi riigimuuseumi põhiülesannete täitmisel või

piisab „tippjuhi“ valimisest. Kultuuriministeeriumi ülesanne on muu hulgas muuseumipoliitika väljatöötamine, selleks vajalike õigusaktide, sealhulgas muuseumiseaduse eelnõu ettevalmistamine ning järelevalve nende õigusaktide täitmise üle.

3. Vabariigi Valitsusel palume Vabariigi Valitsuse seaduse § 94 alusel teostada teenistuslikku järelevalvet Kliimaministeeriumi tegevuse üle Loodusmuuseumi juhi konkursi korraldamisel.

4. Õiguskantsleril palume õiguskantsleri seaduse § 34 alusel kontrollida, kas Kliimaministeerium peab avaliku konkursi läbiviimisel ja hindamiskriteeriumide kehtestamisel lähtuma kehtivast õigusest ning tagama kandidaatide võrdse kohtlemise.

Loodusmuuseumi juhi asemel otsiti haldajat Loodusmajale

Konkursi järel on konkursikomisjoni liikmed ja konkursitulemuse kinnitanud minister Andres Sutt andnud avalikkusele selgitusi selle kohta, keda konkursiga tegelikult otsiti.

Konkursikomisjoni esimees Marten Kokk selgitas, et Loodusmuuseumil on vaja hallata Loodusmajas asuvaid büroohooneid, kus on 570 töökohta.

Konkursikomisjoni liige Karoli Noor selgitas Delfile, et ministeeriumis nähakse muuseumi juhti eelkõige tippjuhina. „Muuseumi kui mälu- ja teadusasutuse detailne juhtimine on muuseumi asedirektori ja ekspertide töö,“ lausus ta.

Konkursikomisjoni liige Ingrid Saar teatas vastuseks Heidi Jõksi küsimusele, et komisjoni arvates vastab Riina Roosipuu kogemuste ja juhtimisprofiili kombinatsioon kõige paremini organisatsiooni praeguse arenguetapi vajadustele, kus muuseumi seniste ülesannete kõrval suureneb vastutus Loodusmaja Taru käivitamise ja toimimise ning elanikkonna keskkonnateadlikkuse kasvatamise eest.

Ministeeriumi 30.07.2026 vastusest nähtub, et uue majaga lisanduvad Eesti Loodusmuuseumi põhiülesannetele Loodusmaja Taru toimimise tagamise ning elanikkonna keskkonnateadlikkuse edendamise ülesanded. Sellest tulenevalt suureneb muuseumi direktori vastutus ning muutuvad ametikohale seatavad juhtimisalased ootused.

Konkursikutses otsiti Loodusmuuseumi direktorit, kes muu hulgas pidi korraldama ka Loodusmaja haldamist. Valiti aga juht Loodusmajale, mille üheks üürnikuks oleks ka Loodusmuuseum. Selle asemel, et jätta uued kavandatavad ülesanded – teadmuskeskuse loomine ja ruumihaldusteenuse pakkumine – Loodusmuuseumi direktori asetäitjale või direktori määratud töötajale, valiti lahendus, mille kohaselt hakkaks uusi lisanduvaid ülesandeid kureerima direktor. Muuseumi sisulise tegevusega muuseumiseaduse tähenduses tegeleksid aga direktori asetäitja ja eksperdid.

Konkursi läbiviimisel ei tagatud kandidaatide võrdset kohtlemist ega järgitud kehtivat õigust

Avaliku konkursi läbiviimisel tuleb juhinduda haldusmenetluse seadusest (HMS). Sõltumata sellest, kas komisjoni lõppotsuse puhul on tegemist haldusakti või toiminguga, peab see olema kooskõlas kehtiva õigusega, proportsionaalne ja kaalutlusvigadeta (HMS §-d 54 ja 107).

Konkursi läbiviimisel ei järgitud kehtivat õigust.

Kehtiva Loodusmuuseumi põhimääruse § 5 kohaselt tegutseb Loodusmuuseum looduse ainevaldkonnas riigimuuseumina. Loodusmuuseumi tegevusvaldkond on koguda, säilitada ja uurida elusa ning eluta looduse mitmekesisust ja selle arengut nii ajas kui ruumis ning vahendada seda üldsusele teaduslikel ja hariduslikel eesmärkidel.

Kehtiva Loodusmuuseumi põhimääruse § 6 ei näe ette selliseid Loodusmuuseumi ülesandeid nagu ruumihaldusteenuse pakkumine Loodusmaja kompleksi kuuluvate hoonete üürnikele, mida konkursikomisjoni liikmed ja minister Andres Sutt on kirjeldanud otsustavate kriteeriumidena juhi valimisel.

Järelikult muudeti konkursi hindamiskriteeriume konkursi läbiviimise ajal, sest konkursikutses lubati kandideerijatele usaldada vastutus muuseumile seatud eesmärkide ja põhimäärusega pandud ülesannete täitmise eest.

Tegelikult valiti juht aga selliste ülesannete täitmiseks, mis Loodusmuuseumi põhimäärusest ei tulene.

Seda kinnitas ka konkursikomisjoni liige Karoli Noor vastuseks Heidi Jõksi küsimusele, kas konkursi läbiviimisel juhindus komisjon kehtivast Loodusmuuseumi põhimäärusest või kavandatavatest muudatustest.

Karoli Noor selgitas: „Loodusmuuseumi direktori konkursil kandidaatidele esitatud hindamiskriteeriumid lähtusid kavandatavast põhimääruse muudatusest (lisanduvast Taru haldamise vajadusest).“

Konkursil osalejaid hindamiskriteeriumide muutmisest ei teavitatud ja ühel kandidaadil oli ebavõrdne eelis

Konkursi käigus hindamiskriteeriumide muutmine on niivõrd oluline menetlusreegli rikkumine, et see tooks kaasa konkursikomisjoni lõppotsuse kehtetuks tunnistamise (HMS § 58). Kandidaate hindamiskriteeriumide muutmisest ei teavitatud.

Praeguseks on selgunud, et Loodusmuuseumi põhimääruse muudatused seoses uute ülesannete lisandumisega, mis ei ole veel jõustunud, valmistas ette konkursil osalenud ja selle võitnud kandidaat Riina Roosipuu.

Kliimaministeeriumis Loodusmaja juhina töötaval Riina Roosipuul oli järelikut teiste kandidaatidega võrreldes ebavõrdne eelis, kuna ta ise sisuliselt koostas hindamiskriteeriumid, millest komisjon juhindus.

Nii konkursikomisjoni liikmete kui ka komisjoni valiku kinnitanud minister Andres Suti selgitustest nähtuvalt sai juhi valikul otsustavaks Riina Roosipuu visioon Loodusmaja haldamisest ja keskkonnateadlikkuse tõstmisest. Seega põhineb konkursikomisjoni ja ministri otsus teabel, mis oli teada ühele kandidaadile, kuid mitte teistele. Järelikut esineb alus konkursi lõppotsuse kehtetuks tunnistamiseks, sest kandidaate on koheldud ebavõrdselt (HMS § 4).

Komisjoni koosseis ei võimaldanud hinnata kandidaatide pädevust Loodusmuuseumi põhiülesannete täitmisel

Eeltoodud rikkumisele aitas kaasa asjaolu, et komisjoni liikmeteks olid ainult ministeeriumi ametnikud. Sõltumatute ministeeriumiväliste komisjoniliikmete osalemine oleks võimaldanud sellise rikkumise ära hoida.

Sellepärast ongi keskkonnaministri kinnitatud „Kliimaministeeriumi valitsemisalasse kuuluva riigimuuseumi juhi kandidaadile esitatavate nõuete ja avaliku konkursi läbiviimise korra“ (edaspidi kord) § 6 lõikes 4 ette nähtud võimalus, et komisjoni koosseisu võivad kuuluda Kliimaministeeriumi ja teiste ministeeriumide ametnikud, samuti teiste muuseumide esindajad või vastava ainevaldkonna eksperdid.

Ministeeriumi 30.07.2026 vastusest nähtub, et komisjoni moodustamisel peeti silmas, et liikmete kompetents kataks tippjuhile vajalike oskuste spektri. Komisjoni liikmete vahel olid ülesanded jagatud selliselt, et esimees hindas kandidaatide terviklikku sobivust tippjuhiks organisatsioonis, kus on käimas suured muutused. Teiste liikmete roll oli hinnata kandidaatide:

1. võimekust Taru kui tervikliku keskkonnateadlikkuse keskuse juhtimisel, keskendudes administratiiv- ja finantsjuhtimisele;
2. visiooni Eesti inimeste keskkonnateadlikkuse tõstmisel;
3. nägemust personaliküsimustes.

Sellega on ministeerium ise tunnistanud, et erinevalt varasemast ei olnud komisjonis ühtegi liiget, kes oleks hinnanud kandidaatide võimekust, teadmisi ja kogemusi looduse ainevaldkonnas tegutseva riigimuuseumi põhiülesannete täitmisel.

Varem on komisjonis olnud looduse ainevaldkonna eksperdid, näiteks eluslooduse valdkonna asekanstler ja keskkonnateadlikkuse ekspert.

Loodusmuuseumi põhimääruse § 6 sisaldab pikka loetelu Loodusmuuseumi põhiülesannetest. Kahte ülesannet, mis said komisjoni jaoks juhi valikul otsustavaks – Loodusmaja toimimise tagamist ja elanikkonna keskkonnateadlikkuse edendamist –, Loodusmuuseumi põhimäärus põhiülesannetena ei sätesta.

Järelikult ei ole komisjoni moodustamisel silmas peetud mitte ühtegi Loodusmuuseumi põhiülesannet. Samuti ei ole kandidaatide valikul hinnatud nende võimekust, teadmisi ja kogemusi Loodusmuuseumi põhiülesannete täitmisel.

Isegi kui ministeerium muudaks Loodusmuuseumi põhimäärust selliselt, et Loodusmuuseum hakkaks haldama kogu Loodusmaja ja arendama seda keskkonnateadlikkuse tõmbekeskuseks, ei muudaks see tagantjärele konkurssi õiguspäraseks.

Samuti võib selline muudatus olla vastuolus muuseumiseaduse § 20 lõikega 2, mille kohaselt võib muuseum osutada täiendavaid teenuseid ainult juhul, kui see ei takista muuseumiseaduse §-s 2 sätestatud muuseumi ülesannete täitmist.

Ministeeriumi 30.07.2026 vastus ja ministeeriumi juhtkonna avalikud väljaütlemised kinnitavad, et Loodusmaja haldamist ja keskkonnateadlikkuse tõmbekeskuse loomist peetakse olulisemaks kui muuseumiseadusest ja Loodusmuuseumi põhimäärusest tulenevate põhiülesannete täitmist.

Loomulikult võib minister piisava poliitilise tahte korral muuseumimaastiku ümber korraldada selliselt, et muuseumi sisulise juhtimise asemel hinnatakse juhi pädevust näiteks Loodusmaja tualettide korrashoiu ja katkiste torudega tegelemisel. Seda ei saa aga teha varjatult, poolelioleva konkursi käigus ja kandidaatidele tegelikke valikukriteeriume avaldamata.

Muuseumiseaduse § 1 lõike 2 kohaselt on seaduse eesmärk luua tingimused kestlike, professionaalsete ja eetiliste muuseumide arenguks.

Eesti Muuseumide Liidu hinnangul on Loodusmuuseumi direktori konkurss korraldatud ebaprofessionaalselt. Konkursikomisjoni moodustamine üksnes ministeeriumi ametnikest ning muuseumivaldkonna ja loodusteadusliku ekspertiisi kaasamata jätmine näitab, et Kliimaministeerium ei ole juhi valikul piisavalt arvestanud riigimuuseumi ülesannete ega muuseumivaldkonna eripäradega. Muuseumijuhi valikut ei saa taandada üldiste juhtimisoskuste, kinnisvara haldamise ja administratiivse võimekuse hindamisele, jättes kõrvale muuseumi sisulise tegevuse, kogud, teadustöö, hariduse ja pärandi vahendamise.

Sellise konkursi aktsepteerimine looks äärmiselt ohtliku pretsedendi, mille kohaselt võib riigimuuseumi juhi valida ilma, et hinnataks kandidaadi pädevust muuseumiseadusest ja muuseumi põhimäärusest tulenevate põhiülesannete täitmisel. Veelgi enam: selle konkursi aktsepteerimine tähendaks, et konkursi tegelikud hindamiskriteeriumid võivad erineda avalikult välja kuulutatud tingimustest ning olla ühele kandidaadile ette teada. Eesti Muuseumide Liidu hinnangul ei ole selline praktika vastuvõetav.

Kliimaministeeriumi 30.07.2026 vastusest ning minister Andres Suti ja kantsler Marten Koka avalikest väljaütlemistest nähtub, et ministeerium ei ole valmis tunnistama konkursi korraldamisel tehtud põhimõttelisi vigu ega astuma muuseumikogukonnaga sisulisse arutellu. Selle asemel püütakse õigustada olukorda, kus konkursi tingimused, tegelikud hindamiskriteeriumid ja valitud juhi tulevased ülesanded ei olnud omavahel kooskõlas ning kus muuseumivaldkonna pädevust ei peetud komisjonis vajalikuks.

Küsimus ei puuduta enam ainult ühe muuseumi ühe juhi valikut. Küsimus on selles, kas Eestis võib riigimuuseumi juhi valida muuseumi põhiülesandeid ja valdkondlikku pädevust sisuliselt kõrvale jättes, hinnates kandidaate avaldamata kriteeriumide alusel, ning nimetada seda professionaalselt korraldatud avalikuks konkursiks.

Eesti Muuseumide Liidu vastus on selge: ei või.

Kui Kliimaministeerium ei tunnista konkurssi kehtetuks ega korralda uut, läbipaistvat ja professionaalset konkurssi, loob ta pretsedendi, mille tagajärjed ulatuvad Eesti Loodusmuuseumist märksa kaugemale. Nii ei saa ega tohi Eesti riigimuuseumi juhtida.

Lugupidamisega

Eesti Muuseumide Liidu juhatus

Anneli Siimussaar, SA Eesti Piimandusmuuseum juhatuse liige
Anton Pärn, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid juhataja
Risto Lehist, Tartu Linnamuuseumi direktor
Rita Valge, Eesti Maanteemuuseumi juhataja
Urmas Dresen, SA Eesti Meremuuseum juhatuse liige

--

Marleen Viidul

tegevjuht

Eesti Muuseumide Liit

tel 5271723

www.muuseumideliit.ee

